

Názov prednášky: Základné činnosti a funkcie e - podateľne

Abstrakt:

Rozvoj informačných technológií a internetu vysoko ovplyvnil rozvoj elektronickej komunikácie a obchodovania. Služby, ktoré boli predtým poskytované len vo vyhradených časoch, s nutnou návštevou samotnej inštitúcie sa zrazu ocitajú v našich domovoch. Sú nám dostupné v ktorúkoľvek dennú či nočnú hodinu. Nikomu z nás už neprípadá zvláštne komunikovať so svojou bankou cez Internet a napríklad si takto (v elektronickej forme) podať žiadosť o vydanie platobnej karty. Nesmelými a pomalými krokmi sa do tejto sféry elektronickej komunikácie dostáva aj komunikácia s orgánmi verejnej moci a verejnej správy. Hlavným cieľom tohto snaženia je zefektívniť komunikáciu pre občana. Sekundárnym efektom je aj zefektívnenie interného spracovania dokumentov v rámci úradu, optimalizácia obehu dokumentov, zníženie nákladov na spracovanie a sledovanie stavu spracovania dokumentov od ich podania až po konečné vybavenie.

Aby bola táto komunikácia bezpečná a kontrolovateľná v roku 2002 bol vydaný a zavedený do praxe Zákon 215/2002 Z.z. o elektronickej podpise a vykonávacie vyhlášky Národného bezpečnostného úradu. Vyhláška NBÚ 542/2002 Z.z. o spôsobe a postupe používania elektronickej podpisy v obchodnom a administratívnom styku ukladá v § 5 orgánom verejnej moci alebo verejnej správy v prípade spracovania elektronickej podania dokumentu zriadiť elektronickej podateľňu. Uvedená vyhláška ďalej v § 6 definuje aj požiadavky kladené na elektronickej podateľňu.

Základnými činnosťami a funkciami elektronickej podateľne sú:

- prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronickej dokumentov,
- kontrola prijímaných elektronickej dokumentov,
- overovanie platnosti kvalifikovaného certifikátu viazaného na zaručený elektronickej podpis elektronickej dokumentu,
- potvrdenie o prijatí alebo odmietnutí elektronickej dokumentu,
- odoslanie elektronickej dokumentu na ďalšie vybavenie,
- prijatie elektronickej dokumentu vybaveného alebo vytvoreného úradom.

Samotný systém elektronickej podateľne tvoria nasledujúce hlavné moduly:

- modul klienta pre zasielanie elektronickej dokumentov,
- modul úradníka určený na vybavovanie prijatej elektronickej korešpondencie,
- modul určený na automatizované spracovanie elektronickej dokumentov,
- modul na kontrolu a overovanie digitálnych podpisov,
- modul na administráciu systému elektronickej podateľne.

Tento systém je možné rozšíriť i o doplnkové moduly. Tieto môžu slúžiť na rozšírenie základných funkcií elektronickej podateľne a zvýšenie pohodlia používateľov.

Niektorých z nás v tomto momente napadne otázka: „Prečo musím stále chodiť po úradoch, keď už zákon umožňuje pohodlnejšiu cestu?“ „Kameňom úrazu“ je povinnosť uložená Zákonom 215/2002 Z.z. o elektronickej podpise, konkrétne v § 5 Používanie elektronickej podpisy, kde sa v ods. 1 uvádza „Ak možno v styku s verejnou mocou používať elektronickej podpis, tento elektronickej podpis musí byť zaručeným elektronickej podpisom.“

Povinnosť používať zaručený elektronickej podpis a s tým súvisiaci kvalifikovaný certifikát spomalila výraznou mierou rozvoj elektronickej podateľní. Cena kvalifikovaného certifikátu sa v súčasnosti pohybuje okolo 750,- Sk na jeden rok. K uvedenej cene je potrebné pripočítať aj jednorazové náklady na zariadenia pre elektronickej podpis. Občan takto stráca motiváciu a návratnosť jeho investícií je veľmi nízka, lebo štát momentálne disponuje veľmi malým počtom inštitúcií, ktoré sú pripravené elektronickej komunikovať. Samozrejme aj na strane štátnych inštitúcií zohrávajú hlavnú úlohu peniaze. Cena kvalifikovaných certifikátov a náklady na zariadenie elektronickej podateľne sú pre ne nemalou investíciou a preto radšej nemenia zabehnuté klasické papierové postupy. Môžeme teda konštatovať, že cena za kvalifikovaný certifikát a chýbajúce aplikácie pre elektronickej podpis sa v konečnom dôsledku podpísali pod súčasný, nie práve najlepší, stav v tejto oblasti.

Napriek spomenutým prekážkam, sú štátne inštitúcie, ktoré sa pokúšali nájsť cestu, ako občanovi pomôcť. Radia sa medzi ne napr. Sociálna poisťovňa alebo Daňové riaditeľstvo. Sociálna poisťovňa zaručený elektronickej podpis nahradila tzv. krycím listom. Nachádza sa na ňom vlastnoručný podpis spolu so sumárnymi informáciami elektronickej zaslaného dokumentu. Tento krycí list je potom potrebné doručiť osobne alebo poštou. Daňové riaditeľstvo umožnilo daňovníkom využiť zaručený elektronickej podpis, alebo podobný spôsob riešenia ako v Sociálnej poisťovni.

Čo nás čaká v budúcnosti? Momentálne sa dostáva do programu Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky návrh novely Zákona o elektronickom podpise. Hlavnými zmenami, dúfame aj prínosmi, majú byť:

- zrušenie povinnosti používať zaručený elektronický podpis,
- podanie so zaručeným elektronickým podpisom bude oslobodené od správnych poplatkov,
- možnosť používať automaticky podpisujúce systémy,
- vypustenie pojmu uzavretý systém
- zrušenie obmedzenia použitia elektronického podpisu pre utajované skutočnosti,
- zosúladenie pojmov so Smernicou EÚ,
 - o elektronický podpis,
 - o pokročilý elektronický podpis,
 - o zaručený elektronický podpis,
- zrušenie dohľadu certifikačných autorít,
- dobrovoľná akreditácia certifikačných autorít.

Podstatným prínosom navrhovaných zmien je upustenie od nutnej komunikácie s využitím zaručeného elektronického podpisu. Nám, občanom tohto štátu, ostáva už len dúfať, že naši zákonodarcovia budú úspešní a uvedené zmeny budú platné od 1.1.2006.
